

STUDII DE ETNOBOTANICĂ ÎN COMUNA VIZAN- TEA JUDEȚUL VRANCEA

ANA CONDREA

Omul a știut din timpuri foarte vechi să se folosească de imensele resurse terapeutice ale plantelor. Armonia cu natura, existența într-o coeziune organică au stat de altfel la baza unei conviețuiri milenare.

Descoperirea și răspîndirea plantelor utile, dezvoltarea tehnicilor de prelucrare a variatelor produse vegetale, constituie un capitol important din istoria științelor, din istoria omenirii, de aceea datele etnobotanice întregesc materialele arheologice și documentele istorice.

Bogăția cunoștințelor, practicilor și obiceiurilor, atît în legătură cu plantele spontane cît și în legătură cu cele cultivate trebuie atribuite continuității poporului român în spațiul carpato-dunărean, caracterul mixt al ocupațiilor sale, în cadrul cărora cultivarea plantelor s-a situat pe primul plan, în toate timpurile.

Vechi și bogate sînt cunoștințele poporului asupra plantelor cultivate și spontane datorită multiplelor întrebuițări ale acestora în trecut. Importanța unora a crescut în timp, iar a altora a scăzut odată cu dezvoltarea industriei cum este cazul coloranților vegetali și chiar a plantelor medicinale.

Supraestimată sau lălită, redescoperită și idilizată în diferite perioade ale timpului, etnoiatria, cum se mai numește medicina populară, și-a găsit în ultima vreme, locul cuvenit în cadrul medicinei științifice integrale, care se bazează pe o gîndire complexă biologică și psihologică.

Județul Vrancea este unul din județele cu vechi și puternice tradiții populare, multe din acestea păstrîndu-se nealterate pînă-n zilele noastre. Apare necesară, prin urmare, continuarea studiului de etnobotanică inițiat cu ani în urmă, acesta constituind și un punct de plecare spre depistarea de noi plante ce vor îmbogăți lista acestei resurse naturale care valorificate mai intens poate contribui la dezvoltarea industriei medicamentelor, la reducerea importurilor.

Comuna Vizantea Livezi este situată în zona deluroasă a județului Vrancea la altitudinea de 900 m., la distanța de 45 km. de centrul civic, Focșani.

Atestată cu aproximativ 400 de ani în urmă, comuna Vizantea, cuprinde cinci sate ; Livezile, Piscul Radului, Mesteacănul, Vizantea Mă-năstirească și Vizantea Răzășească. Ocupația localnicilor a fost dintot-

deauna și este munca la pădure, la câmp, pomicultura, creșterea vitelor și meșteșugurile.

Tradițiile seculare ale locuitorilor acestei comune păstrate, în cea mai mare parte pînă în zilele noastre au constituit unul din motivele orientării studiilor de etnobotanică în această parte a județului.

Discuțiile purtate cu femeii în vîrstă ca : Cioancăș Zamfira, Ciocan Dița, Coman Magdalena, Bogiu Zamfira ș.a., au dus la întocmirea unei liste cu 51 de plante medicinale și plante folosite în vopsirea țesăturilor. Deasemeni am menționat la fiecare modul de utilizare a acestora și afecțiunile pentru care sînt folosite.

1. Arin negru — *Anus glutinosa* — fiertura din coajă de arin, la care se adaugă calaican, se folosește la vopsirea țesăturilor în negru.

2. Buruieni moi, rocoină — *Stellaria media* — din planta întreagă, topită puțin la căldură, împreună cu tărîțe de grîu și ulei, se face o legătură care se pune la gît pentru oreion. Se ține regim, nu se mănîncă sărat, acru și se stă numai la căldură.

3. Brad — *Abies alba* — din muguri tineri de brad se face un sirop care se recomandă în boli de plămîni ; 10 kg. de cucuruzi (conuri) de brad cu apă cît cuprinde se fierb pînă rămîne 1 l de soluție. Din această soluție se ia cîte 2 linguri pe zi pentru boli de plămîni.

4. Castan — *Aesculus hippocastanus* — castane și nuci verzi, ținute mai mulți ani în gaz se macerează și produsul obținut se folosește pentru reumatism, sub formă de frecții.

5. Cartof — *Solanum tuberosum* — tuberculii cruzi se taie felii, se stropesc cu spirt sau rachiu și se fac legături pentru amigdalită. Tuberculii rași se utilizează la tratarea arsurilor.

6. Ceapă — *Allium cepa* — bulbul de ceapă se topește puțin la căldură și se pune pe bube, bătături. Foile uscate de ceapă fierte sînt utilizate la vopsirea țesăturilor în galben sau portocaliu. Ceaiul din foi de ceapă se folosește pentru tuse.

7. Cimbru — *Satureja hortensis* — ceaiul din partea aeriană a plantei se folosește contra limbricilor.

8. Cireș negru — *Cerasus avium* — ceaiul din cozi de cireșe este folosit în boli de ficat.

9. Coadă șoricelului — *Achillea millefolium* împreună cu sovîrf, sunătoare, pătlagină, mușetel, scînteiuță, se pun la fiert, fiertura concentrată se folosește pentru boli ale pielii capului.

10. Coadă calului — *Equisetum arvense*, fiertura tulpinilor sterile se folosește în boli de piept, astm, nădușeli.

11. Coadă mielului — *Verbascum phoeniceum* din partea aeriană a plantei se prepară ceai folosit în diaree.

12. Cătina albă — *Hippophaë rhamnoides* — din fructe se face ceai pentru diaree. Se asociază și porumbele. Deasemeni ceaiul este foarte bogat în vitamine și se ia ca întăritor al organismului.

13. Corn — *Cornus mas* — ceaiul din coarne se ia pentru boli de stomac, pentru diaree.

14. Dovleac — *Cucurbita pepo* — mațele de dovleac se aplică sub formă de legătură pentru opăreală cu apă. Din cenușa obținută din coada de bostan arsă, amestecată cu miezul de nucă, tot ars (să mai rămînă

puțin ulei în miez) măcinat și acesta, la care se mai adaugă un grăunte de piatră vinătă arsă și puțin unt, se face un preparat pentru tratarea bubelor dulci.

15. Fasole — *Phaseolus vulgaris* — din fasole cu bob negru arsă, oisată și amestecată cu unt se face o pastă pentru bube dulci.

16. Gutui — *Cydonia oblonga* — fiertura din frunze se folosește la vopsirea țesăturilor în bej. Ceaiul din fructul și semințele de gutuie este utilizat pentru tuse.

17. Gulie — *Brassica napus* — gulia rasă amestecată cu corn ras se aplică sub formă de legătură pentru arsuri cu foc.

18. Hrean — *Armoracia rusticana* — rădăcină de hrean împreună cu scoarța de nuc și floare de fin se pun în apa clocotită și se ține cu partea din corp înghețată sau degerată în aburii de la această clocoteală.

Rădăcina rasă amestecată cu miere de albine se ia pentru splină și ea pentru splină mărită, de trei ori pe zi câte o lingură înainte de masă.

19. Iarbă mare — *Inula helenium* — fiertura de rădăcină este utilizată sub formă de frecții riie și pentru reumatism.

20. Izma broaștei — *Mentha aquatica* — fiertura din planta întregă este folosită la vopsirea țesăturilor în negru.

21. Izma bună — *Mentha piperita* — ceaiul din partea aeriană a plantei este utilizată în boli de stomac și pentru poftă de mâncare.

22. Liliac — *Syringa vulgaris* — floarea de liliac plămădită în gaz se utilizează pentru reumatism sub formă de frecții.

23. Luminărică — *Verbascum phlomoides*, flori de luminărică amestecate cu lăstar de mesteacăn, hrean, curpăn de roșii sub formă de fiertură se fac spălături pentru reumatism.

24. Măslăriță — *Hyoscyamus niger* — ceaiul obținut din sămînța fiartă se ține în gură pentru întărirea dinților și pentru atenuarea durerilor de măsele.

25. Măr pădureț — *Malus sylvestris*, scoarța se folosește la obținerea vopselei galbene utilizată la colorarea țesăturilor.

26. Morcov — *Daucus carota* — un sfert de kg. morcov ras și 200 g. miere se amestecă, se lasă 4—5 zile la macerat și ia câte o lingură înaintea de masă. Se bea între mese ceai de sunătoare.

27. Mușetel — *Matricaria chamomilla*, ceaiul din flori se folosește la spălături în boli de ochi, boli de gură, la spălat răni. Ceaiul din mușetel și sunătoare este folosit pentru hemoroizi sub formă de spălături.

28. Mutătoare — *Bryonia alba* — rădăcina pisată și fiartă este utilizat pentru vătămătură, câte două linguri pe zi. Cu fiertura se fac și frecții în locuri dureroase.

29. Nuc — *Juglans regia* — cojile de la nucile verzi și scoarța se fierb, iar fiertura se folosește la vopsirea țesăturilor în verde și maron. Se adaugă și calaican și puțină sodă de rufe. Ceaiul din coajă de nucă uscată se bea pentru tuse. — 1 litru sevă din rădăcină de nuc cu un pumn de sare și un sfert de ulei se țin trei luni la întuneric și cu acest preparat se unge pe mâini pentru reumatism.

Se pun 500 g. rinză de nuc la plămădit cu 500 g. spirt rafinat și cu preparatul obținut se ung locurile dureroase de reumatism.

30. Pelin — *Artemisia absinthium* — ceaiul din partea aeriană a plantei se folosește în boli de ficat.

31. Porumb — *Prunus spinosa* — fructele de porumb împreună cu crucea de la miezul de nucă se fierb și fiertura se folosește pentru diaree.

32. Porumb — din cenușa obținută după arderea ciocălăilor de porumb se face o leșie care împreună cu grăsime și pucioasă tratează riia. Ceaiul din mătase de porumb, amestecat cu afine, sunătoare și cozi de cireșe se folosește pentru diabet. Ceaiul numai din mătase de porumb este folosit pentru rinichi și ficat și pentru astm.

33. Prun goldan — *Prunus insitiția* — fiertura de scoarță se folosește pentru vopsirea țesăturilor în galben portocaliu.

34. Ridiche neagră — *Raphanus sativus* ssp. *niger*. Se scobește ridichea la mijloc, se pune zahăr, se lasă un timp, iar zeama se bea pentru tuse.

35. Rostopalniță — *Chelidonium majus* — ceaiul din rădăcini se utilizează în boli de ficat. Sucul galben al tulpinilor se folosește împotriva peelingilor, a negilor și alte boli de piele.

36. Salcie — *Salix alba* — scoarța din salcie se fierbe și cu aceasta se vopsesc țesături în culoarea gri.

37. Scrîntiță — *Lathyrus sylvestris* — planta întreagă se piscază și cu ea se face o legătură pentru scrîntituri.

38. Sinziene albe — *Galium molluga* — fiertura din partea aeriană a plantei se folosește pentru poală albă.

39. Scînteiuță — *Anagallis arvensis* — fiertura din partea aeriană a plantei se folosește pentru oprirea hemoragiei, pentru poală albă, se mai folosește la spălături pe cap pentru cojițe.

40. Slăbănog — *Impatiens noli* — tangere, fiertura din planta întreagă se folosește pentru reumatism, se fac băi și masajе în locurile dureroase. Decoctul plantei se mai folosește și pentru poală albă.

41. Sovîrf — *Origanum vulgare* — planta întreagă se fierbe și cu fiertura se vopsesc în roșu țesături.

Planta cu totul se pune la fiert și este bună pentru spălături.

42. Spînz — *Helleborus purpurascens* — rădăcina plămădită în țuică se bea contra limbricilor. Bucăți din rădăcină de spînz se pune la ureche sau la piept sub piele la animalele bolnave de dalac.

43. Sunătoare — *Hypericum perforatum* — floarea se folosește la prepararea ceaiului pentru dureri de stomac, boli de ficat, de rinichi. Fiertura din flori de sunătoare se mai utilizează la vopsit țesăturile în bej.

4. Soc — *Sambucus racemosa* — ceaiul din floare de soc este folosit în boli de plămîni, pentru tuse. Deasemeni siropul din floare de soc se recomandă bolnavilor de plămîni.

45. Sulfina — *Melilotus officinalis* — din floarea de sulfină se face o fiertură tare, bună pentru poală albă.

46. Stejar — *Quercus robur* — ceaiul din scoarță se folosește sub formă de băi pentru tratarea reumatismului.

47. Tei — *Tilia cordata* — ceaiul din floare de tei este folosit pentru calmare.

Fiertura din floare de tei se folosește la vopsit țesăturile în bej.

48. Tintaur — *Centaureum umbellatum* — ceaiul din floare este utilizat pentru boli de ficat, boli de stomac, dureri de cap. Se ia câte o linguriță de trei ori pe zi, însoțită de mâncare.

49. Urechelniță — *Sempervivum tectorum* — sucul obținut prin strivirea plantei se pune în urechi pentru a trata diferite boli de urechi și pentru surzenie.

50. Usturoi — *Allium sativum* — cățel de usturoi înmuiat la căldură se introduce în urechea care doare.

51. Urzică — *Urtica dioica* — partea aeriană fiartă se folosește la vopsirea lînei în galben sau vernil. Tot cu fiertura de urzici se spală pe cap pentru întărirea rădăcinii părului. Primăvara devreme se folosesc tulpinile tinere în alimentație pentru înnoirea singelui.

52. Varză — *Brassica oleracea alba var. capitata* — frunza de varză se pune la răni, la buboale sau la arsuri.

53. Podbal — *Tussilago farfara* L. Rădăcină se fierbe împreună cu țărițe de grâu și se face o legătură folosită contra umflăturilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Borza, Al., 1968 — Dicționar etnobotanic, Editura Academiei R.S.R.
2. Borza, Al., 1921 — Noutăți etnobotanice românești; o farmacie băbească, în Bulet. Grăd. Bot. Cluj — an I Cluj.
3. Boancă, Elena. — Date etnobotanice din comuna Vidra — județul Vrancea, 1965, Focșani.
4. Butură, V., 1979 — Enciclopedie de etnobotanică românească, Editura științifică și enciclopedică, București.
5. Butură, V., 1938 — Plante cunoscute și întrebuințate de locuitorii citorva sate românești, în Bulet. Grăd. Bot. Cluj.
6. Condrea, Ana, 1980 — Studii etnobotanice în satul Dălhăuți — Jud. Vrancea, Studii și comunicări, vol. III, Focșani.
7. Condrea, Ana; Renea, Afrodita, 1980 — Studii etnobotanice în comuna Vrîncioaia, Jud. Vrancea, Studii și comunicări vol. III, Focșani.
8. Morariu, T.; Todor, I., 1972 — Botanică sistematică, Editura științifică București.
9. Radu, A., 1974 — Botanică farmaceutică, Editura științifică, București.
10. Todor, I., 1968 — Mic atlas de plante din flora R.S.R., Editura didactică și pedagogică, București.